



Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE AGROHANDEL IN 2018

2019

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW



DE VLAAMSE

AGROHANDEL IN 2018



Auteurs:

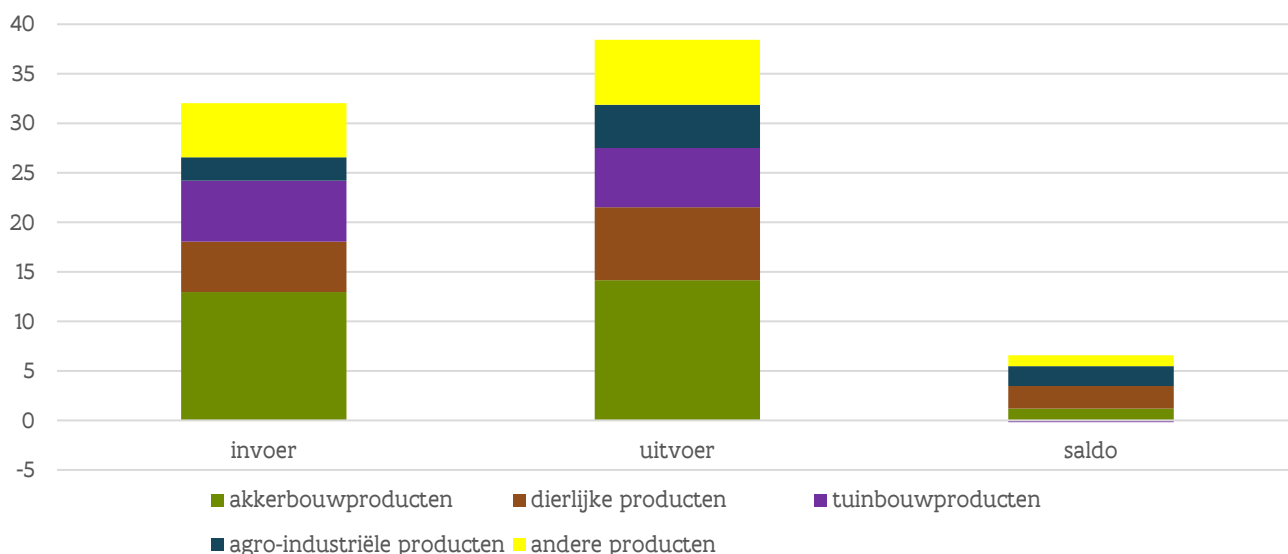
Tom Van Bogaert, Jonathan Platteau

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Situering en scope agrohandelsrapport.....	6
2 Vlaamse agrohandel in de kijker: overzicht.....	7
3 Focus op productgroepen.....	12
3.1 Akkerbouwproducten.....	12
3.2 Dierlijke producten.....	14
3.3 Tuinbouwproducten.....	15
3.4 Agro-industriële producten.....	17
3.5 Overige producten (dranken, veevoeder, vis, enz.).....	18
4 Focus op agrarische producten.....	20
4.1 Aardappelen.....	20
4.2 Groenten.....	20
4.3 Fruit.....	20
4.4 Sierteelt.....	21
4.5 Vleesvee.....	21
4.6 Zuivel.....	21
4.7 Varkens.....	22
4.8 Plumvee.....	22
4.9 Vis en zeevruchten.....	22
5 Focus op Verenigd Koninkrijk.....	24
6 Aandeel van Vlaanderen in België en EU.....	26
Figuren.....	28
Tabellen.....	28



Figuur 2: agrarische invoer, uitvoer en handelssaldo opgesplitst per productgroep, in miljard euro, Vlaanderen, 2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Voorals de dierlijke producten (met een positief saldo van 2,3 miljard euro) en de agro-industriële producten (+2.0 miljard euro) dragen bij tot het Vlaamse handelsoverschot. Ook de akkerbouwproducten (+1,2 miljard euro) en de andere producten (+1,1 miljard euro) noteren een handelsoverschot. Enkel bij tuinbouwproducten is er een handelstekort van -178 miljoen euro, vooral door de import van exotische vruchten (bananen, ananas, kiwi enz.) en fruitsappen. Het betreft dus hoofdzakelijk producten die België zelf niet kan produceren.

Ons belangrijkste exportproduct binnen de totale agrohandel is vers vlees, dat zowel de hoogste uitvoerwaarde als het hoogste handelssaldo noteert. Zuivelproducten staan op hetzelfde peil qua uitvoer, maar het overschot is veel beperkter. Cacaoproducten vervolledigen het podium. De agro-industriële producten staan ook in de top tien van exportproducten. Aardappelbereidingen, bier, banketbakerswerk en diepvriesgroenten scoren erg hoog bij het handelssaldo.

Tabel 1: uitvoerwaarde en handelssaldo van twaalf belangrijkste agrarische exportproducten, in euro, Vlaanderen, 2018

product	uitvoerwaarde	saldo
vers vlees	2 814 060 780	1 854 072 484
zuivelproducten	2 784 620 514	272 776 150
cacaoproducten	2 554 241 191	1 109 008 699
vers fruit	1 804 440 117	-513 641 055
meststoffen	1 642 999 327	747 586 371
banketbakerswerk	1 628 311 891	929 512 518
landbouwmaterieel	1 458 454 170	628 261 240
veevoeders	1 384 112 290	454 964 524
aardappelbereidingen	1 377 768 617	1 202 442 599
bestrijdingsmiddelen	1 256 728 084	622 720 112
diepvriesgroenten	1 176 754 449	821 772 154
bier	1 128 599 999	990 292 826

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

////////////////////////////////////

Zuivelproducten en vers fruit (voornamelijk zuidvruchten) laten de hoogste invoerwaarde optekenen. Een aanzienlijk handelstekort is er bij kool- en raapzaad, oliën en vis. Hetzelfde geldt voor wijn, koffie en tarwe.

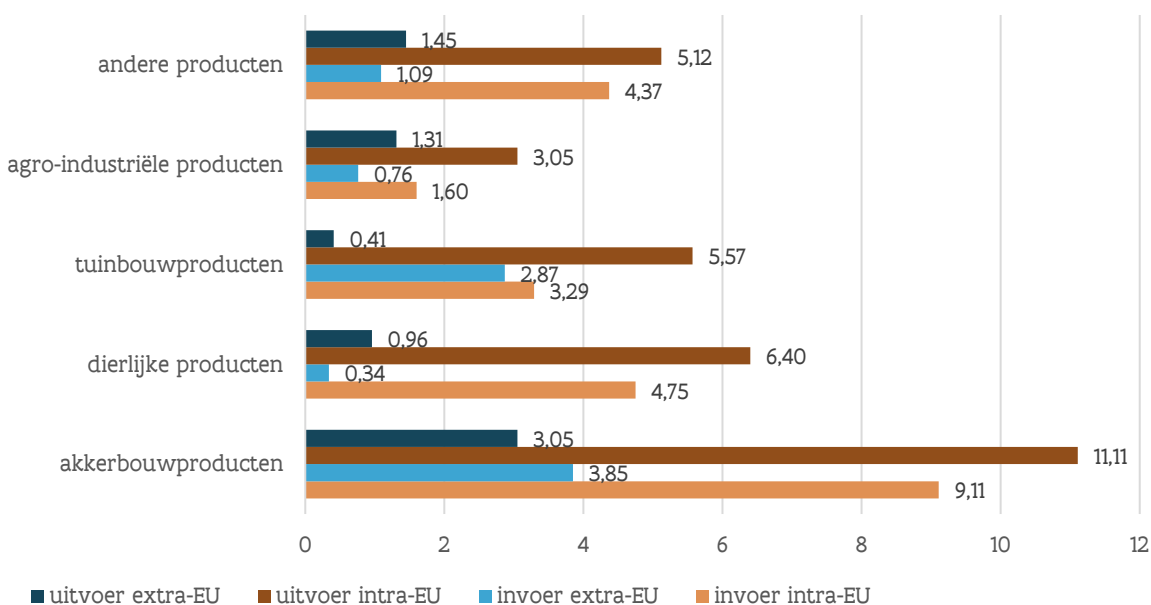
Tabel 2: invoerwaarde en handelssaldo van de twaalf belangrijkste agrarische importproducten, in euro, Vlaanderen, 2018

product	invoerwaarde	saldo
zuivelproducten	2 511 844 364	272 776 150
vers fruit	2 318 081 172	-513 641 055
cacaoproducten	1 445 232 492	1 109 008 699
oliën	1 207 678 153	-514 333 704
tabak	1 037 982 561	-113 210 024
vers vlees	959 988 296	1 854 072 484
veevoeders	929 147 766	454 964 524
kool- en raapzaad	898 519 667	-648 345 689
meststoffen	895 412 956	747 586 371
water en limonade	859 660 169	-74 677 436
landbouwmaterieel	830 192 930	628 261 240
vis	807 086 377	-411 683 799

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Het spreekt voor zich dat de handel binnen de EU belangrijker is dan de handel met derde landen. Vlaanderen ligt in Europa immers zeer centraal in een regio met zeer belangrijke afnemers en leveranciers. 82% van de export van agrarische producten gaat naar de andere EU-landen. Van alle ingevoerde agrarische producten is 72% afkomstig uit de EU. Het handelsoverschot met de EU is met 8,1 miljard bijzonder groot. Met de landen buiten de EU is er een totaal agrohandelstekort van 1,7 miljard euro.

Figuur 3: in- en uitvoerwaarde van de vijf producthoofdcategorieën, in miljard euro, Vlaanderen, 2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

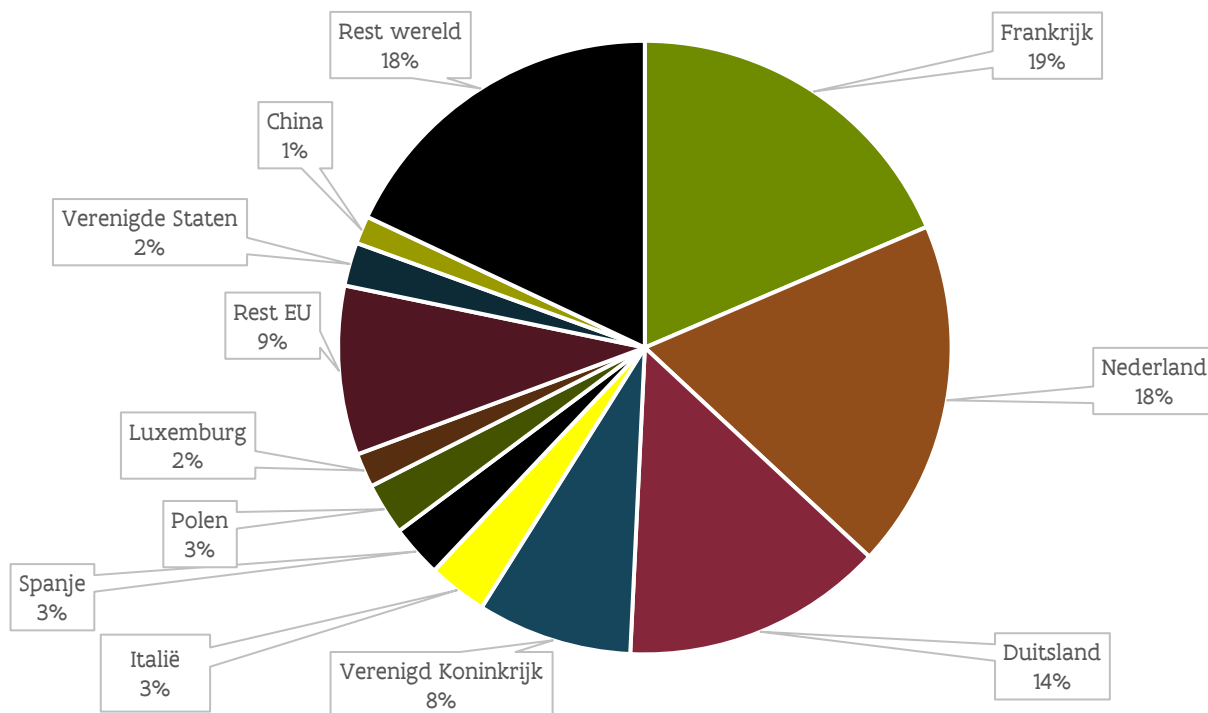
In een nek-aan-race klopt Frankrijk Nederland als belangrijkste afzetmarkt voor Vlaamse agrarische producten. Onze zuiderburen zijn goed voor 7,4 miljard euro, onze noorderburen voor 7,3 miljard euro.

////////////////////////////////////

Frankrijk neemt meer vers vlees, cacao-producten, banketbakkerswerk, aardappelbereidingen, bier en meststoffen af dan Nederland. Duitsland (5,5 miljard euro) en het Verenigd Koninkrijk (3,3 miljard euro) prijken op de derde en vierde plaats, wat wijst op het belang van de buurlanden voor de agrohandel.

In de top 10 staan nog vier EU-lidstaten: Italië (1,2 miljard euro), Spanje (1,1 miljard euro), Polen (1,1 miljard euro) en Luxemburg (719 miljoen euro). De twee eerste niet-Europese landen zijn de Verenigde Staten (915 miljoen euro) en China (585 miljoen euro). Onze grootste exportproducten voor deze twee landen zijn respectievelijk bier en vlas.

Figuur 4: belangrijkste afzetmarkten voor agrarische producten, in %, Vlaanderen, 2018



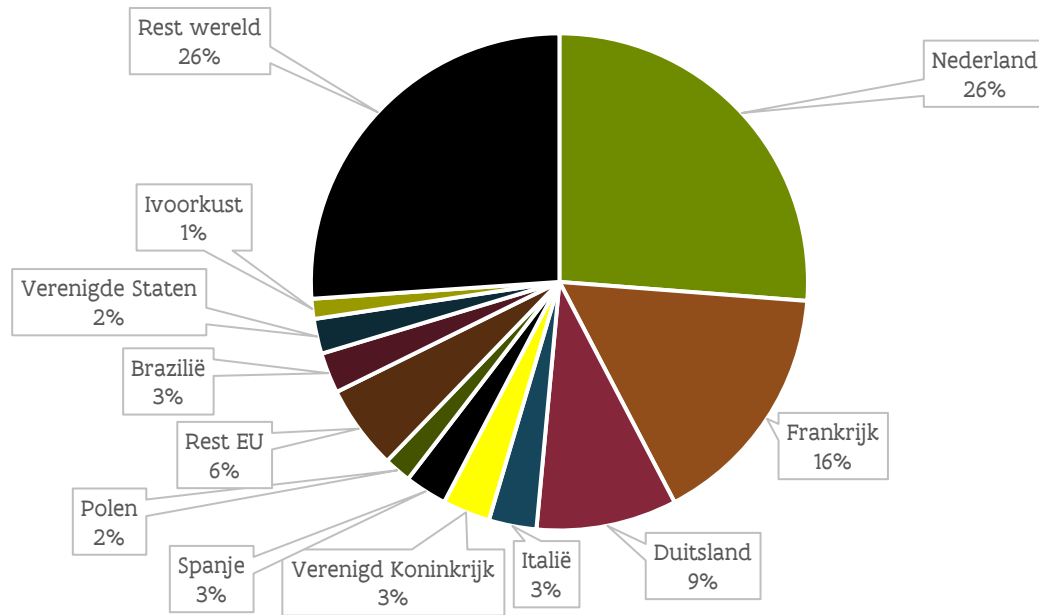
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Nederland exporteert naar Vlaanderen voor bijna 9 miljard euro aan agrohandelsproducten en is daarmee veruit onze belangrijkste leverancier. Zuivelproducten zijn de voornaamste productgroep, gevolgd door oliën, cacao-producten en veevoerders. Frankrijk (5,5 miljard euro) en Duitsland (3,1 miljard euro) staan op de tweede en derde plaats. Uit Frankrijk importeert Vlaanderen vooral granen in korrel (tarwe, gerst en mais), zuivelproducten en dranken (water en wijn) en uit Duitsland vooral zuivel- en cacao-producten.

Binnen de EU gelden Italië (1,1 miljard euro), het Verenigd Koninkrijk (1,1 miljard euro), Spanje (939 miljoen euro) en Polen (605 miljoen euro) ook als bevoorrechte leveranciers. In de top tien staan drie niet-Europese landen: Brazilië (902 miljoen euro), de Verenigde Staten (777 miljoen euro) en Ivoorkust (446 miljoen euro). Hun grootste specialiteiten zijn respectievelijk fruitsappen, landbouwmaterieel en cacao.



Figuur 5: belangrijkste leveranciers van agrarische producten, in %, Vlaanderen, 2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Vlaanderen boekt het grootste handelsoverschot met Duitsland (+2,4 miljard euro), gevolgd door het Verenigd Koninkrijk (+2,2 miljard euro), Frankrijk (+1,9 miljard euro) en Luxemburg (+645 miljoen euro). Met Nederland (-1,6 miljard euro) en Brazilië (-691 miljoen euro) is er daarentegen een stevig handelstekort.



Tabel 3: invoer van akkerbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
aardappelen	461 567 320	507 173 622	533 388 224
afgeleide producten	2 583 965 805	2 425 859 610	2 385 387 629
bijproducten van granen	83 441 240	90 756 740	97 194 735
bijproducten van suikerraffinaderij	125 478 820	114 714 119	112 814 174
droge peulvruchten	53 625 453	61 568 524	79 889 381
graanproducten	1 915 356 055	1 962 436 109	2 004 268 859
granen in korrel	1 295 668 608	1 422 549 355	1 393 269 814
oliehoudende bijproducten	496 433 028	474 411 471	434 114 532
oliehoudende producten	1 260 777 384	1 393 751 298	1 294 443 716
oliehoudende zaden	1 450 873 311	1 348 018 118	1 436 771 458
overige gewassen	2 444 296 061	2 471 244 298	2 305 622 575
suikerhoudende gewassen	46 017 381	57 620 808	54 528 704
suikerhoudende producten	534 401 288	650 629 842	584 000 900
zaaigoed	291 027 577	247 946 273	243 484 332
totaal	13 042 929 330	13 228 680 187	12 959 179 033

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Tabel 4: uitvoer van akkerbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
aardappelen	1 295 828 059	1 412 247 716	1 522 177 400
afgeleide producten	3 494 023 925	3 574 257 620	3 471 273 512
bijproducten van granen	103 937 099	107 482 713	102 039 711
bijproducten van suikerraffinaderij	36 254 126	34 272 789	31 568 299
droge peulvruchten	45 076 046	46 057 650	57 646 093
graanproducten	3 584 844 056	3 715 582 152	3 888 604 517
granen in korrel	409 466 279	412 814 147	416 560 248
oliehoudende bijproducten	349 120 513	343 656 699	375 023 116
oliehoudende producten	741 462 912	789 021 554	770 429 224
oliehoudende zaden	380 298 764	409 029 447	457 030 943
overige gewassen	1 726 849 224	1 855 735 301	1 890 186 355
suikerhoudende gewassen	128 407 632	154 317 106	131 562 262
suikerhoudende producten	868 918 523	935 910 589	1 001 900 869
zaaigoed	57 424 638	45 548 077	44 385 054
totaal	13 221 911 796	13 835 933 560	14 160 387 600

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

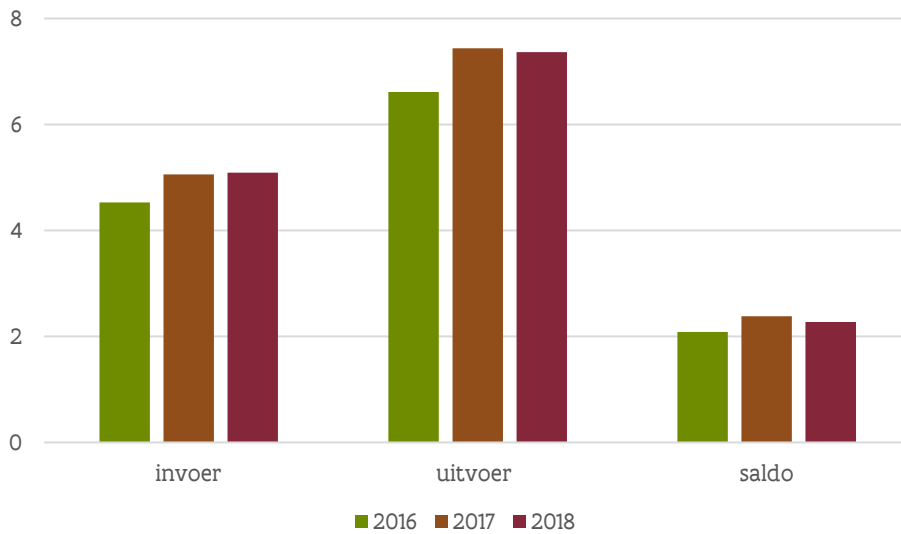
////////////////////////////////////

3.2 DIERLIJKE PRODUCTEN

De dierlijke producten omvatten slacht- en gebruiksdieren, fokdieren, alle onverwerkte en verwerkte vleesproducten, zuivelproducten, eieren, honing en dierlijke producten die niet voor menselijke consumptie zijn bestemd (bv. wol en pelzen).

De dierlijke producten zijn belangrijk voor de Vlaamse export met een handelsoverschot van 2,3 miljard euro. De uitvoer is tegenover 2017 lichtjes gedaald tot 7,4 miljard euro, maar dat is nog altijd 11% meer dan in 2016. De invoerwaarde is in twee jaar tijd met 12% gestegen.

Figuur 7: invoer en uitvoer van dierlijke producten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Zuivelproducten, vooral kaas, boter en melk, maken met een invoerwaarde van 2,5 miljard euro bijna de helft uit van de invoer van dierlijke producten. Vers vlees blijft net onder het miljard euro. Daarna volgen vleesbereidingen en slacht- en gebruiksdieren. De invoer van zuivel is tegenover 2016 met een vijfde gestegen. Ook fokdieren, eieren en vers vlees noteren groeicijfers van meer dan 10%. Niet-eetbare dierlijke producten en honing zijn de sterkste dalers.

Bij de uitvoer van dierlijke producten springen twee categorieën eruit. Vers vlees en zuivelproducten hebben een aandeel van elk 38%. Vleesbereidingen en slacht- en gebruiksdieren volgen respectievelijk met 8% en 6%. In vergelijking met 2016 gaat elke productgroep erop vooruit. Zuivel doet het met een stijging van meer dan 20% opvallend goed. Ook fokdieren, eieren, slacht- en gebruiksdieren en andere dierlijke producten zoals diervetten boeken een procentuele vooruitgang met dubbele cijfers.



Tabel 5: invoer van dierlijke producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
andere dierlijke producten	119 085 731	132 949 893	114 766 526
bijenhonig	64 892 815	67 608 606	58 739 360
eieren	140 943 964	169 092 339	172 188 272
fokdieren	43 318 868	39 771 106	61 462 818
gedroogd en gerookt vlees	119 972 898	110 726 135	115 375 715
niet-eetbare dierlijke producten	227 196 996	238 556 066	203 783 597
slacht- en gebruiksdieren	430 375 977	440 648 576	433 974 900
vers vlees	857 669 028	916 401 720	959 988 296
vleesbereidingen	461 118 284	448 606 460	458 034 624
zuivelproducten	2 063 767 944	2 492 652 950	2 511 844 364
totaal	4 528 342 505	5 057 013 852	5 090 158 474

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Tabel 6: uitvoer van dierlijke producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
andere dierlijke producten	54 694 317	66 621 220	62 947 214
bijenhonig	62 914 114	66 591 696	64 615 327
eieren	180 394 323	196 360 635	212 031 648
fokdieren	70 714 657	69 992 212	94 777 181
gedroogd en gerookt vlees	64 555 485	74 432 449	75 226 954
niet-eetbare dierlijke producten	242 309 554	267 363 889	250 742 331
slacht- en gebruiksdieren	360 570 093	420 283 347	423 822 729
vers vlees	2 725 378 446	2 953 690 036	2 814 060 780
vleesbereidingen	565 279 134	576 977 923	580 924 147
zuivelproducten	2 287 627 857	2 746 031 757	2 784 620 514
totaal	6 614 437 979	7 438 345 163	7 363 768 825

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

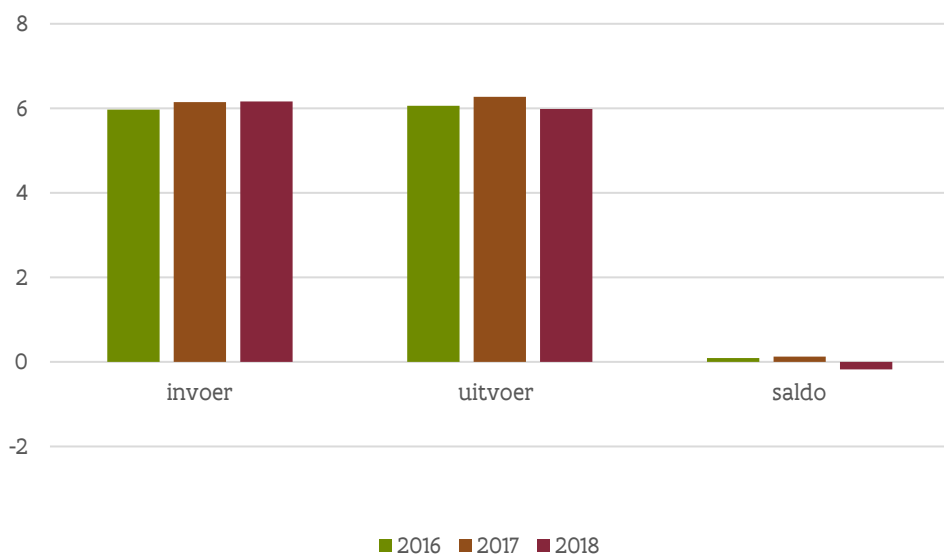
3.3 TUIJBOWPRODUCTEN

De categorie tuinbouwproducten bestaat uit groenten, fruit, sierteeltproducten, aromatische planten en olijfolie.

De Vlaamse invoer van tuinbouwproducten bedraagt in 2018 6,2 miljard euro, de uitvoer 6,0 miljard euro, waardoor er sprake is van een handelstekort van 178 miljoen euro. Dat cijfer wordt uiteraard beïnvloed door het grote aandeel van bananen en andere exotische vruchten in onze internationale handel. De vorige twee jaar hadden we nog een klein handelsoverschot. De invoer is in twee jaar tijd met 3% gestegen, terwijl de uitvoer met 1% is gedaald.

////////////////////////////////////

Figuur 8: invoer en uitvoer van tuinbouwproducten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Vers fruit, waaronder zuidvruchten, is in 2018 goed voor 38% van de totale invoer van tuinbouwproducten. Daarna volgen verwerkt fruit (19%), verwerkte groenten (16%) en verse groenten (11%). Noten en sierteelt vullen het rijtje aan met elk 6%. De invoerwaarde van vers fruit is in twee jaar tijd met 10% gestegen. Verwerkte groenten en sierteelt deden het ook goed, terwijl verwerkt fruit en noten erop achteruitgingen.

Ook bij de uitvoer laat vers fruit (30%) de concurrentie achter zich, vooral dankzij de massale doorvoer van zuidvruchten. De voorsprong op verwerkte groenten (27%), voornamelijk diepvriesgroenten, is klein. Daarna komen verwerkt fruit (19%), verse groenten (11%) en sierteelt (8%). Vers fruit staat opnieuw op het niveau van 2016, na een sterke groei in 2017. Bij verse en verwerkte groenten valt er een lichte stijging te noteren, terwijl bij verwerkt fruit de daling oploopt tot 11%. Bij de evolutie van de handelscijfers moet je ook rekening houden met de inflatie en de evolutie van de consumptieprijzen.

Tabel 7: invoer van tuinbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
aromatische planten	59 079 620	58 049 935	50 912 906
noten	423 322 598	398 546 977	379 182 517
olijfolie en bijproducten	64 939 849	66 303 245	61 747 557
rubbers	135 135 814	165 574 243	169 911 106
sierteelt	354 183 698	348 390 310	375 963 194
vers fruit	2 105 842 297	2 318 533 591	2 318 081 172
verse groenten	661 971 143	652 018 899	666 253 313
verwerkt fruit	1 268 166 077	1 232 435 711	1 180 539 053
verwerkte groenten	897 317 022	905 682 878	959 538 043
totaal	5 969 958 118	6 145 535 789	6 162 128 860

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

////////////////////////////////////

Tabel 9: invoer van agro-industriële producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
bestrijdingsmiddelen	680 557 213	710 390 879	634 007 972
landbouwmaterieel	1 007 066 111	744 200 647	830 192 930
meststoffen	794 688 501	845 280 492	895 412 956
totaal	2 482 311 824	2 299 872 018	2 359 613 858

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Tabel 10: uitvoer van agro-industriële producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
bestrijdingsmiddelen	1 273 385 796	1 305 287 586	1 256 728 084
landbouwmaterieel	1 365 331 880	1 214 229 744	1 458 454 170
meststoffen	1 379 772 420	1 395 363 352	1 642 999 327
totaal	4 018 490 096	3 914 880 682	4 358 181 581

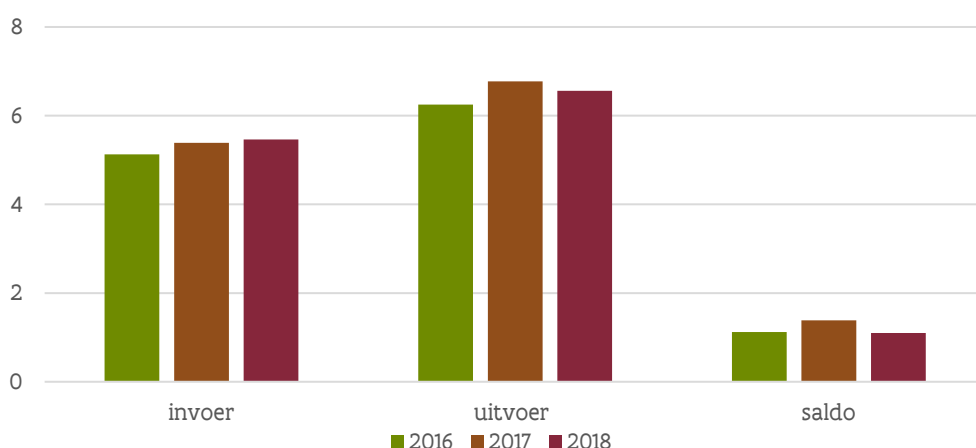
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

3.5 OVERIGE PRODUCTEN (DRANKEN, VEEVOEDER, VIS, ENZ.)

De overige producten zijn een heel diverse categorie met vis en visserijproducten, alcoholische en niet-alcoholische dranken, veevoerders, bepaalde oliën en vetten en diverse grond- en hulpstoffen voor de voedingsindustrie (gist, azijn, gedenatureerde alcohol, enz.).

De Vlaamse uitvoer van overige producten is in twee jaar tijd met 5% gestegen tot 6,6 miljard euro. De invoer ging er nog meer op vooruit met 7% en bedraagt nu 5,5 miljard euro. Het handelssaldo is dus gekrompen, maar blijft nog ruimschoots positief (1,1 miljard euro).

Figuur 10: invoer en uitvoer van overige producten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018



Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Het belangrijkste handelsproduct binnen deze categorie zijn de dranken, met een aandeel van 40% in de uitvoer en 39% in de invoer. Bij de uitvoer gaat het vooral om bier, maar ook om water en limonade. Die niet-alcoholische dranken zijn de meest ingevoerde producten, net voor wijn. Veevoerders hebben een

////////////////////////////////////

aandeel van rond de 20% in de handel van de overige producten. Bij de invoer komen vis en schaal- en weekdieren samen aan 27%, terwijl dat bij de uitvoer maar 13% is. Vlaanderen heeft in deze producten een duidelijk handelstekort. In vergelijking met 2016 valt de groeiende handel in dranken op, met een stijging 16% bij de invoer en 13% bij de uitvoer. Bij vis en schaal- en weekdieren is de trend daarentegen negatief door de duidelijke afname in 2018.

Tabel 11: invoer van overige producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
andere oliën en vetten	257 891 867	273 437 262	303 408 548
andere zeeproducten	49 194 042	55 414 267	70 335 592
dranken	1 812 279 153	1 905 813 753	2 105 230 774
producten niet elders vernoemd	506 053 876	550 796 730	564 629 825
schaal- en weekdieren	759 324 553	786 814 216	683 617 767
veevoeders	916 189 451	984 343 066	929 147 766
vis	826 372 260	830 200 260	807 086 377
totaal	5 127 305 201	5 386 819 553	5 463 456 649

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

Tabel 12: uitvoer van overige producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018

productgroep	2016	2017	2018
andere oliën en vetten	828 906 862	883 945 152	897 407 218
andere zeeproducten	45 011 596	46 501 436	62 992 801
dranken	2 292 537 051	2 640 957 529	2 598 608 047
producten niet elders vernoemd	745 078 578	738 487 100	797 580 333
schaal- en weekdieren	497 157 143	551 782 601	426 232 113
veevoeders	1 417 189 078	1 488 145 027	1 384 112 290
vis	422 965 232	422 216 158	395 402 578
totaal	6 248 845 540	6 772 035 002	6 562 335 379

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB

////////////////////////////////////

4 FOCUS OP AGRARISCHE PRODUCTEN

We maken een selectie van producten uit landbouw- en visserij en zetten daarvoor de agrohandelscijfers op een rijtje.

4.1 AARDAPPELEN

Vlaanderen heeft in 2018 een handelsoverschot van bijna +1 miljard euro voor aardappelen. Dat is volledig te danken aan de uitvoer van aardappelbereidingen (zoals diepvrieskroketten en -frietten), goed voor 1,4 miljard euro. De handel in verse aardappelen, inclusief pootgoed, vertoont daarentegen een negatief saldo van iets meer dan -200 miljoen euro.

Frankrijk (343 miljoen euro), Nederland (281 miljoen euro) en het Verenigd Koninkrijk (223 miljoen euro) zijn met voorsprong de belangrijkste afzetmarkten voor onze aardappelen. Een vijfde van de uitvoer gaat naar landen buiten de EU, zoals Saoedi-Arabië, de Verenigde Staten, Brazilië, Chili en China. De trend is uitgesproken positief, want in vergelijking met 2016 is de uitvoer van aardappelen met 17% gegroeid en het handelssaldo met 19%.

4.2 GROENTEN

De handel in groenten levert een positief handelssaldo op van +670 miljoen euro. Dat is bijna uitsluitend te danken aan het aandeel van de verwerkte groenten. Vlaanderen is de grootste speler op de wereldwijde markt van diepvriesgroenten. In 2018 bedraagt de uitvoer maar liefst 1,2 miljard euro, terwijl de invoer op 355 miljoen euro ligt. De uitvoer van conservengroenten is ook nog aanzienlijk (291 miljoen euro), maar daar is het saldo negatief (-105 miljoen euro).

Bij de verse groenten is het saldo licht positief (+3 miljoen euro). Het grootste verse exportproduct zijn tomaten, goed voor een exportwaarde van 233 miljoen euro en een saldo van +157 miljoen euro. Prei, kropsla, paddenstoelen en witloof noteren eveneens een handelsoverschot, wat niet geldt voor uien, bonen, erwten, bloemkool, paprika, schorseneren, komkommers en asperges.

Vlaamse groenten vinden vooral hun weg naar Duitsland (564 miljoen euro). Daarna volgen Frankrijk (441 miljoen euro), Nederland (361 miljoen euro) en het Verenigd Koninkrijk (216 miljoen euro). In vergelijking met 2016 is er een lichte vooruitgang van 4% bij de uitvoer en het saldo. Van de verwerkte groenten gaat 14% naar buiten de EU. De Verenigde Staten zijn daarbij de voornaamste klant, gevolgd door Canada, de Verenigde Arabische Emiraten, Israël en Zuid-Afrika.

4.3 FRUIT

De handel in fruit vertoont een handelstekort van -530 miljoen euro. Dat is voor 97% toe te schrijven aan vers fruit en voor 3% aan verwerkt fruit. Tegenover 2016 is het tekort bijna verdubbeld doordat de uitvoer met 4% is verminderd en de invoer met hetzelfde percentage verhoogd.

Vlaanderen is met de havens van Antwerpen en Zeebrugge een belangrijke draaischijf in de wereldhandel van fruit. Zo voeren we voor 1,6 miljard euro aan zuidvruchten (bananen, kiwi's, ananassen etc.) in, maar we voeren ook voor 1,2 miljard uit aan deze producten. Bij fruitsappen overstijgt de uitvoer (772 miljoen euro) de invoer (667 miljoen euro).

Bij vers fruit valt op dat peren ons belangrijkste exportproduct zijn. De uitvoer is goed voor 198 miljoen euro, het handelsoverschot bedraagt +172 miljoen euro. Ook aardbeien springen eruit, met een uitvoer van 148 miljoen euro en een saldo van +56 miljoen euro. Ons handelstekort is het grootst bij zuidvruchten

////////////////////////////////////

melk en yoghurt. Kaas (756 miljoen euro) en boter (441 miljoen euro) zijn samen goed voor bijna de helft van de invoerwaarde.

De uitvoer van zuivelproducten gaat voor 83% naar de EU. De belangrijkste klant is Nederland met 688 miljoen euro, gevolgd door Frankrijk (454 miljoen euro), Duitsland (332 miljoen euro), het Verenigd Koninkrijk (274 miljoen euro) en Italië (205 miljoen euro). Buiten Europa is de interesse het grootst in Algerije, China en Indonesië, vooral dan voor melkpoeder. De geïmporteerde zuivel komt haast uitsluitend uit de EU. Nederland spant de kroon met 1,3 miljard euro. Daarna komen Frankrijk (448 miljoen euro), Duitsland (336 miljoen euro) en het Verenigd Koninkrijk (228 miljoen euro).

4.7 VARKENS

De handel in varkens is goed voor een handelsoverschot van +1 miljard euro. Het meest verhandelde product is vers varkensvlees, dat met een uitvoerwaarde van 1,1 miljard euro een zeer succesvol Vlaams exportproduct is. Het saldo is ook positief voor slacht- en gebruiksdieren (+40 miljoen euro), vleesbereidingen (+19 miljoen euro) en fokdieren (+7 miljoen euro). De enige uitzondering is gedroogd en gerookt vlees (-19 miljoen euro). De uitvoer in varkensproducten schommelt de laatste jaren. 2017 was het beste jaar.

Het verse varkensvlees dat we uitvoeren, gaat voor 95% naar andere EU-lidstaten. Meer dan 60% is bestemd voor twee markten: Duitsland (356 miljoen euro) en Polen (324 miljoen euro). De top tien bestaat voorts uit het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Tsjechië, Italië, Frankrijk, Zuid-Korea, Slowakije en Litouwen. Bij de import laat Nederland (53 miljoen euro) de concurrentie uit Spanje (17 miljoen euro), Duitsland (15 miljoen euro) en Frankrijk (15 miljoen euro) vlotjes achter zich.

4.8 PLUIMVEE

Bij de pluimveeproducten laat Vlaanderen een handelsoverschot optekenen van +537 miljoen euro. Dat is voornamelijk te danken aan vers vlees, veruit het belangrijkste product in de categorie qua uitvoerwaarde (684 miljoen euro) en handelssaldo (+457 miljoen euro). Een positief saldo is er ook bij vleesbereidingen (+85 miljoen euro), eieren (+40 miljoen euro) en fokdieren (+19 miljoen euro). Het beeld ziet er anders uit bij slacht- en gebruiksdieren (-63 miljoen euro). De export van pluimveeproducten is in twee jaar tijd met 17% gegroeid, terwijl de import maar met 6% is gestegen. Het overschot is daardoor met een derde gegroeid.

De uitvoer van kippenvlees gaat voor 86% naar andere EU-lidstaten. Net geen twee derde vertrekt naar Frankrijk (275 miljoen euro) en Nederland (163 miljoen euro). Opvallend is ook de uitvoer naar Afrika, met name Ghana (44 miljoen euro) en Congo (15 miljoen euro). Nederland is de belangrijkste leverancier (140 miljoen euro). Op ruime afstand volgen Polen (34 miljoen euro) en Frankrijk (21 miljoen euro).

35% van de export van kippeneieren gaat naar niet-EU-lidstaten. De grootste afzetmarkt is Nederland (58 miljoen euro). Daarna volgen de andere buurlanden Duitsland (32 miljoen euro) en Frankrijk (22 miljoen euro). Verrassend: Irak (33 miljoen euro) en Libië (16 miljoen euro) staan ook in de top vijf. Meer dan twee derde van de ingevoerde eieren komt uit Nederland (116 miljoen euro). Frankrijk (26 miljoen euro) en Duitsland (15 miljoen euro) zijn de eerste achtervolgers.

4.9 VIS EN ZEEVRUCHTEN

Vlaanderen is een netto-importeur van visserijproducten. De invoerwaarde in 2018 bedraagt 1,6 miljard euro, de uitvoer bijna 900 miljoen euro. We voeren meer vis (807 miljoen euro) dan schaal- en weekdieren (683 miljoen euro) in. Bij de uitvoer is het net omgekeerd, want schaal- en weekdieren (426 miljoen euro)



komen voor vis (395 miljoen euro). Vismeel, visvetten en andere visserijproducten vervolledigen als restcategorie het plaatje.

41% van de invoer van visserijproducten komt van buiten de EU. Het aandeel van de niet-EU-invoer ligt vooral hoog bij de schaal- en weekdieren (54%) en overige zeeproducten (71%). Onze belangrijkste leverancier van vis is Nederland (191 miljoen euro), gevolgd door Duitsland (83 miljoen euro), Zweden (66 miljoen euro) en Frankrijk (63 miljoen euro). Ook China (51 miljoen euro) en Vietnam (31 miljoen euro) scoren goed. Bij schaal- en weekdieren voert Nederland (231 miljoen euro) eveneens de dans aan. De eerste achtervolgers komen uit het Verre Oosten: India (85 miljoen euro), Vietnam (81 miljoen euro) en Bangladesh (59 miljoen euro).

Onze uitvoer van visserijproducten is haast uitsluitend gericht op lidstaten van de EU (96%). Enkel voor de overige zeeproducten is dat aandeel aanzienlijk minder (69%). Onze twee grote afzetmarkten voor vis zijn Nederland (169 miljoen euro) en Frankrijk (97 miljoen euro). Bij de schaal- en weekdieren is de volgorde anders. Frankrijk (166 miljoen euro) staat aan de leiding en Nederland (80 miljoen euro) is tweede. Duitsland staat zowel bij vis als zeevruchten op de derde plaats.



5 FOCUS OP VERENIGD KONINKRIJK

Het Verenigd Koninkrijk heeft, na het brexit-referendum van 23 juni 2016, in maart 2017 formeel beslist om uit de Europese Unie te stappen. De bedoeling was dat de uittreding op 29 maart 2019 zou plaatsvinden, maar dat is inmiddels uitgesteld tot 31 oktober 2019.

Als er alsnog een geratificeerd terugtrekkingsakkoord komt, kan het Verenigd Koninkrijk na 31 oktober lid blijven van de douane-unie en de interne markt tot 31 december 2020. Het volledige EU-recht blijft van kracht tijdens deze zogenaamde transitieperiode, terwijl onderhandelaars een akkoord kunnen vinden over de toekomstige handelsrelaties. Een belangrijk obstakel voor de onderhandelingen blijft de grens tussen Noord-Ierland (Verenigd Koninkrijk) en Ierland (EU).

Een harde brexit (no-deal) op 31 oktober is onder de nieuwe Britse premier Boris Johnson een realistisch scenario. Als er geen handelsakkoord wordt overeengekomen, valt alle handel tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU onder de regels van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Dat betekent dat er importtarieven van toepassing zullen zijn en grenscontroles zullen worden opgelegd, wat de handel duurder maakt. De Most Favoured Nation-tarieven van WTO liggen voor landbouwproducten vrij hoog op een gemiddelde van 14,5%. Momenteel zijn er op het interne verkeer binnen de Europese Unie geen rechten van toepassing. De gemiddelde tarieven zijn vooral hoog voor zuivelproducten, suiker en suikerwerk, dranken en tabak en dierlijke producten. Het Verenigd Koninkrijk heeft van alle EU-lidstaten het grootste handelstekort bij agrarische producten (zie hoofdstuk 6).

Handelsbelemmeringen kunnen verder ook bestaan uit verschillen in wetgeving tussen beide handelspartners. Als het Verenigd Koninkrijk via een aanpassing van zijn nationale wetgeving zou afwijken van de EU-regels, kan dat op producttechnisch vlak gevolgen hebben voor de vereisten voor voedselveiligheid en traceerbaarheid, de specifieke eisen betreffende gewasbescherming en de fytosanitaire vereisten en dus bijkomende barrières opwerpen. Grenscontroles kunnen de handel bovendien vertragen en administratief zwaarder maken, wat vooral een impact kan hebben op de handel in bederfbare producten.

Het Verenigd Koninkrijk is voor Vlaanderen een belangrijke partner in de handel van agrarische producten. Vlaanderen voert er voor 3,3 miljard euro uit en voor 1,1 miljard euro in. Als afzetmarkt staat het Verenigd Koninkrijk op de vierde plaats, als leverancier op de vijfde plaats. Het agrohandelsoverschot bedraagt +2,2 miljard euro. Enkel in de handel met Duitsland is het saldo positiever. In vergelijking met 2016 is de uitvoer met 8% gestegen. De invoer noteert een groei van 27%.. Vlaanderen importeert uit het Verenigd Koninkrijk onder meer alcohol (73 miljoen euro), bestrijdingsmiddelen (68 miljoen euro), oliën (62 miljoen euro), cacao-producten (61 miljoen euro), vis en schaal- en weekdieren (44 miljoen euro), suikerwerk zonder cacao (39 miljoen euro) en gepofte granen (35 miljoen euro).

////////////////////////////////////

6 AANDEEL VAN VLAANDEREN IN BELGIË EN EU

De agrohandel is een belangrijke pijler van de totale Vlaamse handel. Het aandeel van de agrarische producten in de Vlaamse in- en uitvoer bedraagt volgens het nationale concept van de Nationale Bank van België respectievelijk 10,5% en 13,2%. Op het vlak van export moet de agrohandel enkel de chemische industrie (23%) voor zich dulden. Daarna komen transportmiddelen (12%) en machinebouw (11%). Bij de invoer staat de agrohandel op de vijfde plaats, na de chemische industrie (21%), minerale producten (18%), transportmiddelen (13%) en machinebouw (12%).

Het Vlaamse aandeel in de totale Belgische in- en uitvoer van agrarische producten bedraagt respectievelijk 84,3% en 85,1%. Ten opzichte van de vorige jaren is het aandeel van de import en export voor Vlaanderen nagenoeg hetzelfde gebleven.

Vlaanderen is ook een vooraanstaande speler in de Europese agrohandel. Het aandeel van Vlaanderen in de Europese in- en uitvoer van agrarische producten bedraagt respectievelijk 5,8% en 6,8%. Bij de uitvoer vallen vooral de productgroepen overige gewassen (met o.a. tabak, cacao, vlas en koffie), aardappelen en meststoffen op, met een aandeel van respectievelijk 26,4%, 18,4% en 18,4% in de Europese export.

Tabel 14: aandeel Vlaanderen in de Belgische en Europese handel van agrarische producten (hoofdgroepen), in euro en procent, Vlaanderen, 2018

productgroep	invoer	uitvoer	invoer: % België	uitvoer: % België	invoer: % EU	uitvoer: % EU
akkerbouw	12 959 179 033	14 160 387 600	89%	85%	7,4%	9,0%
aardappelen	533 388 224	1 522 177 400	79%	70%	8,3%	18,4%
afgeleide producten	2 385 387 629	3 471 273 512	85%	87%	5,5%	7,2%
bijproducten van granen	97 194 735	102 039 711	94%	86%	6,4%	6,9%
bijproducten van suikerraffinaderij	112 814 174	31 568 299	87%	80%	13,4%	7,2%
droge peulvruchten	79 889 381	57 646 093	80%	87%	5,7%	8,7%
graanproducten	2 004 268 859	3 888 604 517	84%	86%	6,5%	10,0%
granen in korrel	1 393 269 814	416 560 248	87%	88%	7,6%	2,5%
oliehoudende bijproducten	434 114 532	375 023 116	95%	96%	4,0%	8,6%
oliehoudende producten	1 294 443 716	770 429 224	92%	94%	7,4%	6,7%
oliehoudende zaden	1 436 771 458	457 030 943	99%	93%	10,0%	7,8%
overige gewassen	2 305 622 575	1 890 186 355	96%	86%	12,5%	26,4%
suikerhoudende gewassen	54 528 704	131 562 262	96%	100%	13,1%	20,8%
suikerhoudende producten	584 000 900	1 001 900 869	85%	86%	7,3%	10,6%
zaigoed	243 484 332	44 385 054	93%	78%	7,6%	1,2%
dierlijke producten	5 090 158 474	7 363 768 825	73%	80%	4,6%	5,4%
andere dierlijke producten	114 766 526	62 947 214	93%	79%	13,3%	6,2%
bijenhonig	58 739 360	64 615 327	95%	98%	6,2%	10,3%
eieren	172 188 272	212 031 648	90%	98%	7,2%	7,4%
fokdieren	61 462 818	94 777 181	97%	94%	3,1%	3,2%
gedroogd en gerookt vlees	115 375 715	75 226 954	71%	67%	4,1%	2,4%
niet-eetbare dierlijke producten	203 783 597	250 742 331	88%	87%	2,4%	2,9%
slacht- en gebruiksdieren	433 974 900	423 822 729	92%	86%	6,8%	5,1%
vers vlees	959 988 296	2 814 060 780	71%	89%	2,7%	6,5%

////////////////////////////////////

productgroep	invoer	uitvoer	invoer: % België	uitvoer: % België	invoer: % EU	uitvoer: % EU
vleesbereidingen	458 034 624	580 924 147	73%	81%	4,6%	5,6%
zuivelproducten	2 511 844 364	2 784 620 514	68%	70%	6,2%	5,1%
tuinbouw	6 162 128 860	5 984 461 618	88%	90%	5,5%	6,3%
aromatische planten	50 912 906	18 676 569	76%	70%	2,5%	1,6%
noten	379 182 517	215 815 672	91%	98%	4,5%	6,2%
olijfolie en bijproducten	61 747 557	10 664 733	83%	64%	1,5%	0,2%
rubbers	169 911 106	17 242 774	100%	10%	7,3%	3,0%
sierteelt	375 963 194	458 037 177	80%	76%	3,0%	2,9%
vers fruit	2 318 081 172	1 804 440 117	90%	97%	6,7%	7,8%
verse groenten	666 253 313	669 222 687	86%	95%	4,0%	4,3%
verwerkt fruit	1 180 539 053	1 164 267 659	90%	88%	6,9%	8,7%
verwerkte groenten	959 538 043	1 626 094 232	87%	94%	7,1%	11,1%
agro-industriële producten	2 359 613 858	4 358 181 581	86%	88%	6,8%	10,7%
bestrijdingsmiddelen	634 007 972	1 256 728 084	86%	81%	6,1%	9,2%
landbouwmaterieel	830 192 930	1 458 454 170	91%	96%	6,5%	8,0%
meststoffen	895 412 956	1 642 999 327	82%	87%	8,0%	18,4%
andere producten	5 463 456 649	6 562 335 379	81%	85%	4,5%	4,8%
andere oliën en vetten	303 408 548	897 407 218	85%	89%	4,1%	11,8%
andere zeeproducten	70 335 592	62 992 801	97%	96%	3,8%	4,3%
dranken	2 105 230 774	2 598 608 047	78%	78%	5,6%	4,1%
producten niet elders vernoemd	564 629 825	797 580 333	80%	83%	4,3%	4,8%
schaal- en weekdieren	683 617 767	426 232 113	92%	97%	5,3%	6,6%
veevoeders	929 147 766	1 384 112 290	89%	96%	7,4%	8,8%
vis	807 086 377	395 402 578	73%	82%	2,2%	1,7%
eindtotaal	32 034 536 874	38 429 135 003	84%	85%	5,8%	6,8%

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van NBB en Comext (Eurostat)

Nederland voert met 96 miljard euro het meeste agrarische producten uit. Duitsland (81 miljard euro) en Frankrijk (66 miljard euro) vervolledigen het podium. België (45 miljard euro) staat op de vijfde plaats, na Spanje (51 miljard euro), maar nipt voor Italië (45 miljard euro). Vlaanderen (38 miljard euro) zou als aparte lidstaat op de zesde plaats komen. In de top tien staan ook nog Polen (31 miljard euro), het Verenigd Koninkrijk (29 miljard euro), Denemarken (20 miljard euro) en Ierland (13 miljard euro).

Qua invoer staat Duitsland op nummer één met 90 miljard euro. Daarna volgen Nederland (65 miljard euro), Frankrijk (61 miljard euro), het Verenigd Koninkrijk (57 miljard euro), Italië (47 miljard euro) en Spanje (39 miljard euro). Op de zevende plaats prijkt België (38 miljard euro). Dat is dezelfde positie die Vlaanderen (32 miljard euro) inneemt. De top tien gaat verder met Polen (22 miljard euro), Zweden (16 miljard euro) en Denemarken (15 miljard euro).

Van de achtentwintig EU-lidstaten zijn er tien met een agrohandelsoverschot. Nederland voert de lijst soeverein aan met een overschot van 31 miljard euro. De eerste achtervolgers zijn Spanje (12 miljard euro) en Polen (9 miljard euro). België of Vlaanderen is vierde met respectievelijk 7 en 6 miljard euro. Ook bij Denemarken, Frankrijk, Ierland, Hongarije, Litouwen en Bulgarije helt de balans positief over. Het grootste agrohandelstekort heeft het Verenigd Koninkrijk (-28 miljard euro). Ook Duitsland (-9 miljard euro), Zweden (-7 miljard euro), Portugal (-4 miljard euro) en Finland (-3 miljard euro) gaan diep in het rood.

////////////////////////////////////

FIGUREN

Figuur 1: agrarische invoer, uitvoer en handelssaldo, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	7
Figuur 2: agrarische invoer, uitvoer en handelssaldo opgesplitst per productgroep, in miljard euro, Vlaanderen, 2018	8
Figuur 3: in- en uitvoerwaarde van de vijf producthoofdcategorieën, in miljard euro, Vlaanderen, 2018	9
Figuur 4: belangrijkste afzetmarkten voor agrarische producten, in %, Vlaanderen, 2018.....	10
Figuur 5: belangrijkste leveranciers van agrarische producten, in %, Vlaanderen, 2018	11
Figuur 6: invoer en uitvoer van akkerbouwproducten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	12
Figuur 7: invoer en uitvoer van dierlijke producten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	14
Figuur 8: invoer en uitvoer van tuinbouwproducten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	16
Figuur 9: invoer en uitvoer van agro-industriële producten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018	17
Figuur 10: invoer en uitvoer van overige producten, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	18
Figuur 11: evolutie van de agrarische handel met het Verenigd Koninkrijk, in miljard euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	25

TABELLEN

Tabel 1: uitvoerwaarde en handelssaldo van twaalf belangrijkste agrarische exportproducten, in euro, Vlaanderen, 2018.....	8
Tabel 2: invoerwaarde en handelssaldo van de twaalf belangrijkste agrarische importproducten, in euro, Vlaanderen, 2018.....	9
Tabel 3: invoer van akkerbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	13
Tabel 4: uitvoer van akkerbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	13
Tabel 5: invoer van dierlijke producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	15
Tabel 6: uitvoer van dierlijke producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	15
Tabel 7: invoer van tuinbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	16
Tabel 8: uitvoer van tuinbouwproducten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018.....	17
Tabel 9: invoer van agro-industriële producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	18
Tabel 10: uitvoer van agro-industriële producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	18
Tabel 11: invoer van overige producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	19
Tabel 12: uitvoer van overige producten (hoofdgroepen), in euro, Vlaanderen, 2016-2018	19
Tabel 13: kerncijfers van twaalf belangrijkste agrarische exportproducten naar het VK, in euro en %, Vlaanderen, 2018.....	25
Tabel 14: aandeel Vlaanderen in de Belgische en Europese handel van agrarische producten (hoofdgroepen), in euro en procent, Vlaanderen, 2018	26

////////////////////////////////////